

JONG
LEREN

stichting
confessioneel
onderwijs

JL.nu

april 2021

PERSONEELBLAD VAN STICHTING JONG LEREN

5
JAAR

Inzichten over letters
Lezen, leren en
(digitale) geletterdheid

Wat vind jij van apptaal?
3 collega's geven hun
mening

Digitale leiders
Olaf en Oscar vertellen
over hun speciale rol
in de klas

Geletterdheid

Regelmatig lees je erover in het nieuws; er zijn zorgen over de geletterdheid van Nederlandse leerlingen. Ze lezen te weinig, schrijven slordig en zijn meer gefocust op filmpjes dan op boeken of kranten. Op onze scholen is er gelukkig volop aandacht voor geletterdheid in al haar vormen: (begrijpend) lezen, schrijven, andere talen, digitale geletterdheid.

Verder vinden we het fijn dat zich twee nieuwe redactieleden hebben gemeld, die vol energie met ons meedenken en -schrijven. Zo houden we dit magazine informatief en inspirerend voor jullie.

JOHN
SYTSKE

PS, Hoe goed ben jij met letters?
Doe mee aan de prijsvraag die hieronder begint:

Waar gaat deze tekst over?

KORRESPOLLIE (60%)

Korrespollie is een wappel in en van onze propeling; niet alleen een wappel van het kind en de ouders. De gloving en droking van korrespollie gehorst kapie van die propeling. Omdat de school in onze propeling een fratele kor speelt, moet zij gerammeld worden op haar verstrapende taak in deze.

Met strate in de kriebele wandoedel van leerkrachten zal hier oonpaar aan worreld moeten worden. Het wappel korrespollie zal niet hoongestaan (als we van hoonstagen kunnen speken) kunnen worden, zonder de verwendering en putee van leerkrachten. Zonder hen gaat een zoppige witsel in nomalling en droking van korrespollie verloren.

Korte berichten

Intranet hulpmiddel voor Samen Leren

De afgelopen periode zijn diverse werkgroepen en netwerken een eigen intranetpagina gestart.

Voorbeelden zijn de netwerken Bewegend leren en Groep 8, Digitale leiders, maar ook de projecten Anders organiseren, ICT basisvaardigheden en Kansengelijkheid. Op deze intranetpagina's kun je meelesen en best practises en ideeën ontdekken.

Kijk eens onder de tabs

LIDO (netwerken) of Onderwijs & Innovatie (projecten).

Over naam en logo De LinQ

Bij de nieuwe school in Nieuw-Vennep is 'de verbinding' overduidelijk aanwezig in woord en beeld. Bij de start gold deze verbinding tussen de twee fuserende scholen: de Antoniuschool Kalslagerring en De Polderrakkers. De LinQ staat vooral voor de verbinding tussen leerlingen: 'we willen een link zijn tussen het nu en hun toekomst'. De naam van de school laat ook duidelijk zien dat De LinQ in de wijk Linqenda staat, vandaar de Q in de naam. Het team van De LinQ hecht er veel waarde aan dat het logo fris en sprankelend is, zoals kinderen meestal zijn. Tot slot is de triade (de driehoek tussen leerkracht - leerling - ouder) duidelijk zichtbaar, een belangrijk uitgangspunt van De LinQ.

7 vragen aan...

**Carlijn
Janus-Nijland**

IB'er De Kameleon

1. Wat was je eerste (bij)baan?

Dat was bij La Place in Apeldoorn. Ik heb hier bijna 10 jaar gewerkt (op donderdagavonden, de weekenden en in vakanties). Een enorm leuke tijd.

2. Wie was je favoriete leraar en waarom?

Dat was mijn docent Economie en Duits. Deze leraar wist iedereen te boeien met zijn mooie verhalen. Ook werd hij eigenlijk nooit boos en wist hij iedereen bij de les te houden.

Lisettes
web/apptip

Lisette Neijzen is ICT-medewerker bij Stichting Jong Leren. Op deze plek in JL.nu geeft zij iedere keer een interessante of leerzame web- of apptip.

Handboek digitale geletterdheid

Digitale geletterdheid is belangrijk. Maar wanneer is iemand digitaal geletterd? En hoe zorgt de school ervoor dat leerlingen digitaal geletterd worden? In het nieuwe Handboek digitale geletterdheid, opvolger van de versie uit 2017, lees je meer. Op bladzijde 33 vind je een bijdrage van Jong Leren over het App Noot Muis project.

Lenneke Verhoef

Manager
Educatie & Leesbevordering,
bibliotheek
Haarlemmermeer

Even Appen met

Hallo Lenneke, met de Bibliotheek op School willen jullie kinderen stimuleren meer te lezen. Is dat extra lastig vanwege corona?

De leerkracht is een heel belangrijke schakel bij leesbevordering, vooral nu. De leerkracht is een rolmodel en kan écht lezers maken. Wij motiveren nu wat meer op afstand en online. Doordat we minder op scholen komen, missen we wel de minder leesbevorderende leerkracht.

Wat kan de bibliotheek/leesconsulent betekenen?

We helpen scholen een stimulerende leesomgeving op te zetten door bijvoorbeeld het aandragen van ideeën voor werkvormen in de klas, of voor het thuisonderwijs. Daarnaast geven wij advies over het opbouwen en onderhouden van de schoolbibliotheek. Ook als wij gesloten zijn, kun je via afhaalbieb en de online Bibliotheek blijven lezen.

Is een leescoördinator op school belangrijk?

Dat is heel belangrijk: dit is degene die de leesbevordering in de hele school op de agenda houdt.

Heb je een tip voor leerkrachten?

Naast voorlezen: ook praten over boeken! Over schrijvers, genres, series, maar ook wat een boek met je doet, of je vrienden zou kunnen zijn met de hoofdpersoon, et cetera. Zie onze website voor werkvormen om te praten over boeken: <https://educatie.debibliotheekhaarlemmermeer.nl/aan-de-slag/primair-onderwijs>

Bewegend leren met Gymmeester Mike

Op de St. Franciscusschool in Haarlemmerliede zetten Juf Lianne en Meester Mike bewegend leren op de kaart. In de lockdown hebben ze de eerste filmpjes gemaakt, die leerkrachten kunnen differentiëren op het niveau van de klas. De leerlingen van de St. Franciscusschool stuurden tijdens de lockdown diverse filmpjes terug. Ze deden hun oefeningen bijvoorbeeld buiten. Iedereen werd creatief op zijn of haar eigen manier. De filmpjes zijn te vinden op het YouTube-kanaal van Gymmeester Mike.

3. Welke sociale media gebruik je?

Een beetje van de standaard kanalen: Facebook, Instagram en Pinterest.

4. Waarvoor kun je jou wakker maken?

Voor avontuur, een verrassing of een goed gesprek. Bij voorkeur overdag, maar als je me dan echt ergens voor wakker moet maken... :)

5. Waar haal je je inspiratie vandaan?

Uit heel veel verschillende dingen. Uit de kinderen, gesprekken met collega's, of juist met vrienden die in een hele andere tak werkzaam zijn. Daarnaast ben ik lid van verschillende groepen op Facebook. Hier worden mooie dingen in gedeeld.

6. Welke onderwijsinnovatie verrast jou?

Ik sta versteld van de flexibiliteit van onze collega's en de kinderen met betrekking tot het thuisonderwijs. Wanneer alles weer normaal is, wil ik Google Meet blijven gebruiken. Als bijvoorbeeld een van beide ouders door werk niet aanwezig kan zijn bij een oudergesprek.

7. Wat weten je collega's niet van jou?

Jeetje, dat is een lastige vraag om te beantwoorden. Ik denk dat ik een open boek ben. Misschien dan dat ik hoop ooit een wereldreis te mogen maken.

Over op IEP

Anders kijken naar de ontwikkeling van kinderen

Jong Leren heeft in haar onderwijs aandacht voor Leren, Werken en Leven. Op onze scholen kiezen we voor aanpakken en werkvormen die dat ondersteunen. Denk aan bewegend leren, spelend leren, samen leren, en in toenemende mate eigenaarschap voor leerlingen door inzicht in het eigen leerproces. Ook het passend volgen van de ontwikkeling van kinderen heeft onze continue aandacht. We willen kinderen niet vergelijken met anderen, maar met zichzelf. Minder tijd voor toetsen, meer tijd voor het behalen van doelen is ook een wens.

We willen het zicht op ontwikkeling in lijn brengen met onze visie op leren en ontwikkelen en met hoe onze scholen kinderen benaderen, namelijk:

- positief,
- gericht op zichtbaar maken van groei,
- vanuit vertrouwen in de leerling en
- met aandacht voor eigenaarschap van de leerling.

De visie van Jong Leren op onderwijs vraagt om een breder 'zicht op ontwikkeling'. Na zorgvuldig onderzoek en een pilot op verschillende scholen stappen we daarom bewust over op het LOVS van IEP. Dat gebeurt tussen nu en 1 februari 2022.

Wat vraagt een nieuw LOVS van onze medewerkers?

- Kennis van leerlijnen en van het verloop van de ontwikkeling van kinderen is een belangrijke basis om met het nieuwe LOVS te werken. Daarnaast gaan leerkrachten zich verder ontwikkelen in het proces van formatieve evaluatie. De volgende activiteiten en instrumenten helpen daarbij: kindgesprekken, observaties, software als Snappet en Gynzy, werken vanuit leerdoelen en succescriteria, en/of portfolio's.
- Toetsresultaten vormen niet meer de basis van communicatie naar ouders. Wel geven leerkrachten ouders informatie over hoe hun kind het op de leerinhouden doet. Toetsresultaten worden een informatiebron voor de leerkracht, zodat ze het onderwijs kunnen aanpassen aan de behoeften van leerlingen.
- IEP neemt minder toetstijd en nakijktijd in beslag dan het voormalige CITO 3.0. Hierdoor komt meer onderwijstijd vrij. Leerkrachten kunnen de resultaten van IEP in het IEP-LVS analyseren op basis van leerlijnen (groep 3 t/m 5) en op basis van leerlijnen en referentieniveaus (groep 6 t/m 8). De resultaten worden gekoppeld met ParnasSys.
- IEP is een andere manier van kijken naar kinderen dan CITO 3.0. In het begin is daarvoor een tijdsinvestering nodig voor training. Voorafgaand aan het eerste toetsmoment krijgen leerkrachten een implementatietraining van IEP.

IEP staat voor Inzicht Eigen Profiel

IEP LOVS bevat toetsen en meetinstrumenten die verder kijken dan taal en rekenen. Er is ook aandacht voor leeraanpak, sociaal-emotionele ontwikkeling en creatief vermogen. IEP noemt dat hoofd, hart én handen: we krijgen een beeld van wat een leerling weet, maakt, hoe hij/zij zich voelt, oftewel een compleet kindbeeld.

Hoe bevalt IEP in de praktijk?

Aaf Netelenbos is IB'er op de Mariaschool in Zandvoort en heeft vorig schooljaar meegedaan aan de pilot met het IEP LOVS. De IEP is toen voor het eerst afgenomen in de groepen 6 en 7.

"Na al die jaren Cito-resultaten lezen, is dit even een andere manier. Maar wel een prettigere manier. De resultaten zijn er heel snel en dan zie je in een oogopslag de uitkomst. Het zal wel even wennen worden dat de niveauperdeling in I t/m V, zoals bij de Cito, weggaat. Bij IEP heb je het over ontwikkelscores en werk je met referentieniveaus. We leggen nu vast hoe we de resultaten gaan vertalen naar het formuleren van doelen, op leerling- en groepsniveau."

Het kind in beeld

Aaf is ook blij met het onderdeel 'hart en handen'. Dat stuk gaat over leeraanpak, sociaal-emotionele en creatieve vorming. "Je kunt dat een keer per jaar afnemen en dat hebben we gedaan. Het is ontzettend prettig. We hadden eerst alleen een gedragslijst van onze sociaal-emotionele methode. Nu krijg je in een soort spindigram het hele kind in beeld. Toen we het diagram met het kind zelf en ouders bespraken, bleek de uitkomst zeer herkenbaar. Dat vind ik zo goed eraan."

Handige voorleesfunctie

Carlijn Janus, IB'er op De Kameleon in Zwanenburg, is ook enthousiast over het IEP LOVS.

"Wij zijn heel tevreden. Wat we vooral fijn vinden is dat binnen onze school veel kinderen adaptief getoetst worden. Daar gaat qua organisatie altijd veel tijd in zitten. Nu zet je het gewoon voor ze klaar, op hun eigen niveau. Het kind kan dan meteen zelf aan de slag. Bovendien is er een voorleesfunctie, heel handig is dat soms. De toetsen worden direct nagekeken, daardoor heb je meteen de resultaten en een analyse waarmee je weer verder kunt."

Kwestie van oefenen

Op De Kameleon hebben ze de groepen 3 t/m 7 deel laten nemen aan de pilot. Alle kinderen hebben de toetsen digitaal gemaakt. "De kinderen vinden werken op de computer prettig. Ook de vraagstelling vinden ze leuker. Voor jongere kinderen bleek digitaal toetsen soms wel lastig. Daarom hebben uiteindelijk de kinderen in groep 3 en een paar kinderen van groep 4, de toets toch op papier gemaakt." Carlijn denkt wel dat dit een kwestie van oefenen is en dat het makkelijker gaat, als ze vaker op deze manier getoetst worden.

Meedenken

Beide IB'ers geven aan erg tevreden te zijn over de ondersteuning van Bureau ICE, de makers van het IEP LOVS. Aaf: "Ze leggen het goed uit, voorafgaand aan de start met IEP. De helpdeskmedewerkers reageren snel als je een vraag hebt en denken echt mee met jou als gebruiker."

Debora Borgman is bij Triade leerkracht van de Taalklas.

Lezen speelt dus een grote rol in haar leven.

Aan de hand van 7 foto's laat ze zien hoe haar week eruit ziet.

Maandag

De scholen gaan weer open! De Taalklas heeft de afgelopen weken doorgedraaid. In de klas staat het thema 'Van huis tot stad' centraal. We werken met de nieuwe woordenschatmethode: Wereld vol Woorden. De kinderen hebben zelf een park ontworpen en geknutseld.

Dinsdag

Vanaf volgende week gaan we fulltime draaien in plaats van vier ochtenden. Hierdoor kunnen de kinderen de hele dag bij ons in 1 groep blijven. We overleggen, mailen en bellen. 's Middags nog even heerlijk naar buiten geweest in de sneeuw met mijn dochters.

Woensdag

Mijn vrije dag vult zich vooral met huishouden en boodschappen doen. Sinds vorig jaar ben ik begonnen met pianoles. Iets wat ik al lang erg graag wilde. Ik volg nu online lessen. En hier moet ik natuurlijk dagelijks voor oefenen.

Donderdag

Wij doen mee met een pilot vanuit ons leernetwerk van Taal- scholen; namelijk de Taalronde. Hierin gaan kinderen met de leerkracht en met elkaar in gesprek over een bepaalde ervaring. Ze tekenen en vertellen erover. Vandaag gaat het over sneeuw.

Vrijdag

De Nederlandse middenklanken zijn voor onze doelgroep heel ingewikkeld om te oefenen en uit elkaar te halen. Omdat we kinderen van 6 t/m 12 jaar in de klas hebben met allerlei verschillende talen/niveaus, werken we in circuitvorm. Klanklessen zijn hierin ook een belangrijk onderdeel.

Zaterdag

Dit weekend is een cadeautje. Wij zijn dan ook bijna twee hele dagen bij mijn ouders achter te vinden op de kleine poel.

Zondag

Zingen doe ik mijn hele leven al. In bands, maar ook in theaterstukken. Precies een jaar geleden hebben we ons zelfgeschreven theaterstuk nog net voor 700 mensen kunnen doen. Wel zing ik nog regelmatig in de livestream van de kerk. Het blijft gek, zo'n lege zaal.

Dit was mijn week

Van Aap Noot Mies naar App Noot Muis

Geïnspireerd door Remco Pijpers van Kennisnet, is in 2019 het project App Noot Muis gestart. Dit heeft geresulteerd in een speciale Wikiwijs-omgeving en een bijdrage aan het vernieuwde Handboek digitale geletterdheid. Beleidsmedewerker Lisette Neijzen is één van initiatiefnemers en projectleider, maar vooral aanjager binnen Jong Leren.

Interview Lisette Neijzen

Foto: Kennisnet, Rodney Kerstens

“Misschien moeten we binnen Jong Leren bouwen aan een expertnetwerk computational thinking”

Lisette, wat was jouw drive?

“Uit onderzoek weten we dat leerlingen die goed zijn in begrijpend lezen ook digitaal beter hun weg vinden. Daarom zagen we een belangrijke kans in een combinatie: hoe integreren we digitale geletterdheid in het taalonderwijs? Dan vang je twee vliegen in één klap. Waarom zou je met de hand een brief aan de burgemeester schrijven, als je ook kunt mailen? Je combineert dan formeel schrijven met googelen, typen en e-mail.”

Wie hebben er allemaal geholpen?

“Leerkrachten van zeven schoolbesturen hebben samen met de bibliotheek, SLO, Kennisnet en uitgeverijen voorbeeldlessen gemaakt. Deze zijn gebundeld in de Wikiwijs-omgeving ‘App Noot Muis’. Vanuit Jong Leren hebben acht scholen heel enthousiast meegewerkt. Hierdoor zijn tientallen inspirerende en praktische lessen

beschikbaar gesteld voor groep 1 t/m 8, die leerkrachten in plaats van een ‘gewone’ taallessen kunnen geven. De lessen zijn te filteren op taalmethode, groep of vaardigheid.”

Wat doen we met het resultaat?

“We kunnen niet van onze collega’s verwachten dat ze alles al weten en kunnen. Mede dankzij dit project leren ze al doende. Zo heeft een collega een les gemaakt over voorzetsels. Na de uitleg kregen leerlingen de opdracht foto’s te maken: op de bank, achter de bank, et cetera. Die foto’s werden verwerkt in een presentatie, die ze via Google Classroom met de leerkracht deelden. Een vervolgvraag zou kunnen zijn: ‘Mag ik zomaar een foto van iemand maken en delen op internet?’, dan is óók mediawijsheid in deze les geïntegreerd.”

Wat zijn de vervolgstappen?

“Digitale geletterdheid bestaat uit vier vaardigheden. Onze ICT’ers hebben al lessen voor de ICT-basisvoorwaarden ontwikkeld.

Op het gebied van mediawijsheid merk ik dat dit vaak nog losse lessen zijn, terwijl je deze ook goed kunt integreren in andere lessen. Op het terrein van informatievaardigheden ligt nog de uitdaging bij ‘goed leren zoeken’ in de brij op internet. Want: hoe beoordeel je informatie?

Als vierde moeten we misschien gaan bouwen aan een expertnetwerk binnen Jong Leren als het gaat om computational thinking, ofwel het stap-voor-stap-denken als een computer.”

Aan de slag?

In het nieuwe Handboek digitale geletterdheid van Kennisnet lees je meer over het integreren van digitale geletterdheid in het taalonderwijs. Gebruik de Wikiwijs-pagina App Noot Muis voor inspiratie voor je eigen (taal-)lessen. Oefening baart kunst!

“Ik ben digitale leider voor een heel schooljaar”

Het team van digitale leiders van De Franciscus

Een jaar geleden zijn 7 scholen gestart met het werven van ‘digitale leiders’ onder hun leerlingen. Maar liefst 56 leerlingen helpen hun medeleerlingen en soms hun leerkrachten een handje bij technische kwesties. Olaf en Oscar vertellen hoe het is om digitale leider op hun school te zijn.

“Het is heel bijzonder om digitale leider te zijn, omdat je dan les mag geven aan andere kinderen over wat je geleerd hebt”, vertelt Olaf, leerling van groep 8 van De Franciscus in Bennebroek. Ook Oscar uit groep 8 van Jong Geleerd in Halfweg is best trots een digitale leider te zijn: “We hebben soms na schooltijd een vergadering waarin we leren over bijvoorbeeld een app op de kleuter iPad. Daarna mogen we deze apps gaan testen en samen evalueren.”

Presenteren

Beide jongens vertelden over hoe ze moesten solliciteren voor deze functie en dat ze ontzettend veel leren. “We krijgen bijvoorbeeld extra lessen over 3D-printen en mogen dat dan weer aan andere leerlingen uitleggen. Of we worden gevraagd bij de kleuters te komen helpen met het programmeren van Beebots”, aldus Olaf. Oscar somt op hoe dat in z’n werk gaat: “Als we een vraag of opdracht krijgen, maken we eerst een presentatie of een poster. Dan geven we een presentatie in een groep en daarna gaat de groep aan de slag en kunnen wij vragen beantwoorden of helpen.”

Wat is een digitale leider?

Een digitale leider is een (bovenbouw)leerling die naast zijn normale schoolwerk andere leerlingen en leerkrachten van de school ondersteunt in het gebruik van technologie in de klas. Deze leerlingen hebben vaak een technisch talent. Maar ook taal- en sociale vaardigheden zijn belangrijk. In het bieden van hulp moet je goed weten hoe je iemand ‘echt helpt’ en hoe je een oplossing kunt uitleggen aan de ander.

Waarom hebben we digitale leiders?

Technologie krijgt een steeds nadrukkelijker rol in het onderwijs; chromebooks, digitale lesmethoden, maar ook digitale geletterdheid komt aan bod op school. Ook geldt dat in 2020 iedere basisschool in Nederland verplicht is om Wetenschap & Techniek structureel aan te bieden (Techniekpact). Dit zorgt voor veel uitdagingen voor leerkrachten en leerlingen. Het idee achter digitale leiders is daarom tweezijdig: omdat er veel technologisch talent te vinden is bij onze leerlingen, krijgt een aantal leerlingen de kans aan de slag te gaan als digitale leider. Deze leerlingen krijgen dus een extra uitdaging, terwijl leerkrachten hulp en steun kunnen krijgen bij kleine technische ongemakken.

Zichtbaar in de school

Iedere groep 5, 6, 7 en 8 heeft 2 digitale leiders en de hele school weet wie dat zijn. "Bij ons heeft het in de schoolkrant gestaan, we hebben eigen posters gemaakt en iedereen weet het gewoon", vertelt Oscar. Bij Olaf op school hebben de digitale leiders een eigen digitale leider-keycord met hun naam erop. "Ik ben digitale leider voor een heel schooljaar."

Oorzaak achterhalen

Oscar vindt het vooral heel leuk om andere kinderen te helpen. "We hebben tijdens de lockdown de juffen en meesters weinig kunnen helpen, maar ik heb wel wat vragen van kinderen uit mijn groep gekregen." Ook Olaf heeft soms kinderen van zijn groep geholpen als het bijvoorbeeld niet lukte om in de Meet te komen. "Op school heb ik een keer bij groep 7 geholpen om een achtergrond in een presentatie te zetten. Ook was er een error bij Snappet en toen hebben we kunnen achterhalen dat de oorzaak bij Snappet lag, zodat de juf naar Snappet kon bellen."

Meer info over digitale leiders?

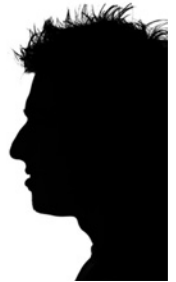
Kijk op intranet: >tab Onderwijs en innovatie
>button Digitale leiders

Oscar thuis aan het werk als digitale leider

Lezen

Ieder jaar krijg ik dezelfde vraag. Hoe lang sta jij al voor groep 3? Ieder jaar antwoord ik er een jaartje bij. De reactie is dan vaak: zo lang?! Wat vind je dan zo leuk aan groep 3?

En dan mag ik los... Ik geniet van het feit dat kinderen eigenlijk als kleuter binnenkomen. Vaak enorm gemotiveerd te laten zien wat ze in hun mars hebben. Ze betreden de plek waar je gaat leren LEZEN. Dan hoor je er echt bij, dan ben je echt groot.

Er zijn er altijd een paar die overvallen door leesangst je groep in sluipen. Zij zijn ervan overtuigd dat ze na deze eerste schooldag moeten kunnen lezen. Wat heerlijk is het dan te ervaren dat je eigenlijk al heel veel letters kent.

Bij de informatieavond bevestigen de doorgewinterde groep 3-ouders, zij die er minstens één hebben die deze magische reis al heeft afgelegd, met trotse glimlach dat het echt waar is wat ik zeg. De kinderen lezen met Kerst! Een schaterlach klinkt als ik zeg dat je rond 5 december niet zomaar meer alle briefjes kunt laten slingeren...

En als het dan daadwerkelijk Kerst is en 'ze' kunnen lezen, dan start eigenlijk de mooiste tijd. Dan probeer ik ze met al mijn enthousiasme en passie de liefde voor lezen bij te brengen. Door voor te lezen, door samen te lezen, door elke dag 'moppentoppers' te doen in de groep. Maar ook door bewegend-leer-lees-speurtochten. Alles om de magie van het lezen mee te geven.

Lezen is het allermooiste cadeau dat een kind zichzelf kan geven. Zelfs voor de kinderen bij wie het lezen niet vanzelf gaat. Want luisteren naar verhalen en je laten meevoeren, dát is de magie van lezen.

Column Kees Kloost

Kees Kloost

SAMEN BOUWEN AAN GOED ONDERWIJS

BEGRIJPEND LEZEN, WAT IS HET ALTERNATIEF?

We lezen te weinig, we netflixen te veel. Het is slecht gesteld met de (digitale) geletterdheid van de Nederlandse bevolking. Experts nemen regelmatig de term 'ontlezing' in de mond. En in alle betogen over de staat van het leesonderwijs, positief danwel negatief, heeft het begrip of het vak 'begrijpend lezen' de overhand. Scholen van Jong Leren experimenteren en innoveren met alternatieven. Het doel: meer leesplezier en leesmotivatie. We legden drie manieren onder de loep.

1. Blink Lezen: Het nieuwe lezen

“Wij zijn een leesbevorderingsschool”, begint directeur Ardy Henneman van de Vijfsprong in Vijfhuizen zijn verhaal. “We doen mee met ‘Bibliotheek op school’ in de Haarlemmermeer en onze schoolbib is, normaal gesproken, dagelijks open. We gebruiken geen methode voor technisch lezen, maar zetten in op leeskilometers maken: veel, vaak en gevarieerd lezen. Want variatie geeft motivatie.”

Ardy is duidelijk zeer betrokken bij het leesonderwijs op zijn school.

“Na de voorjaarsvakantie starten groep 6, 7 en 8 met een pilot van Blink Lezen.

Dit sluit aan op Blink, geïntegreerd voor onze zaakvakken.”

Blink Lezen gaat uit van ‘Het nieuwe lezen’ en kent 5 uitgangspunten:

- elke dag een halfuur lezen uit nieuwsgierigheid
- actief en ook samen bezig zijn met wat je hebt gelezen
- een rijke leesomgeving met veel variatie en vrij keuze (ook films, audiobooks en YouTube)
- langer binnen hetzelfde thema lezen, in verbinding met andere vakken (is ook tijdwinst)
- taalvaardigheden in samenhang behandelen, zodat het waarom en grote geheel voor leerlingen duidelijk is

Spannend traject

De aanpak van Blink Lezen bestaat uit vijf thema’s van zes tot acht weken per jaar.

Ardy geeft een voorbeeld: “In groep 8 krijgen alle kinderen hetzelfde boek over

Anne Frank, omdat ze met wereldoriëntatie bezig zijn met de Tweede

Wereldoorlog. Het boek is deels verhalend en deels stripverhaal en wordt

klassikaal gelezen, uitgediept in gesprekken en verrijkt met filmpjes. De kinderen

zijn langere tijd met dezelfde woordenschat bezig. Ze zijn veel minder gericht op

het aanleren van strategieën en meer op woordenschat en tekstbegrip.

Onderwerpen als ‘fake news’ worden gekoppeld aan de propaganda uit die tijd.

Zo leren ze begrijpend lezen. En na het thema krijgen ze het boek mee naar huis.”

Ardy zegt eerlijk dat hij geen idee heeft hoe het uitpakt. “Maar we vinden het een

spannend en leuk traject.”

Meer weten over ‘Het nieuwe lezen’?

<https://blink.nl/het-nieuwe-lezen/>

Waar gaat deze tekst over?

KORRESPOLLIE (80%)

Korrespollie is een wappel in en van onze samenleving; niet alleen een wappel van het kind en de ouders. De gloving en droking van korrespollie vereist actie van de samenleving. Omdat de school in onze samenle-

ving een cetrale kor speelt, moet zijn voorbereid worden op haar verstrapende taak in deze. Met strate in de diverse opleidingen van leerkrachten zal hier oonpaar aan besteed moeten worden. Het wappel korrespollie zal

niet opgelost (als we al van oplossen kunnen spreken) kunnen worden, zonder de verwendering en putee van leerkrachten. Zonder hen gaat een belangrijke schakel in nomalling en droking van korrespollie verloren.

2. Close reading

Op Triade in Aalsmeer zetten ze Close Reading in. **Femke van de Rotten**, leerkracht van groep 4 en taalspecialist geeft uitleg: “Bij Close Reading bekijk je een tekst op drie niveaus. In de eerste sessie lees je de tekst en ga je de tekst bekijken en begrijpen. Je let op de structuur en inhoud van de tekst. In de tweede sessie ga je dieper in op de inhoud. Welke verbanden herken je en daarmee maak je opdrachten. In de derde sessie gebruik je deze informatie in een verwerkingsopdracht.”

Femke geeft een voorbeeld: “In de tekst gaat het over een schilder die een portret moet schilderen. In de tweede sessie ga je op zoek naar de beschrijvingen die er in de tekst gegeven worden van de geportretteerde. En in de derde sessie ga je zelf een portret maken en beschrijven.” Een sessie duurt twintig tot veertig minuten en sterke lezers kunnen zwakke lezers helpen. Het gaat om het gesprek en het begrip, niet om het technisch leesniveau van de kinderen.

Tijdsintensief

“Het toepassen van Close Reading is niet iets wat je zo even doet”, vertelt Femke. “De leerkracht moet ook op een dieper niveau lezen. Je moet zelf de tekst van binnen en buiten kennen voordat je de tekst leest met de klas. We kiezen onze teksten

dan ook samen in de parallelgroepen en bereiden samen onze sessies voor. Dit is een tijdsintensief proces. Daarom doen we dit nu drie keer per jaar, in groep 1 tot en met 8, tijdens onze schoolbrede projecten. Daarbuiten maken we gebruik van een groepsdoorbroken aanbod op niveau met Nieuwsbegrip.”

Actief toepassen

Het doel van Close Reading is kinderen te motiveren voor het lezen, diverse tekstvormen aan te bieden en om de informatie uit een tekst actief toe te passen. Zoals een leerling uit groep 7 zei: ‘Toen ik de eerste keer de tekst las, heb ik deze belangrijke informatie helemaal niet gezien.’ “Close Reading is een fantastische manier van teksten benaderen”, besluit Femke.

3. Een brede benadering

De Ark in Heemstede benadert sinds dit schooljaar begrijpend lezen op een niet-traditionele manier. "Onze aanpak is niet zozeer vernieuwend maar breder", vertelt schoolleider Dorine Rings. "Begrijpend lezen vormt een onderdeel van het vak lezen en is dus geïntegreerd in al het lezen."

Lezen wordt op De Ark zoveel mogelijk benaderd vanuit leesmotivatie en leesplezier. "Waar het om gaat is dat kinderen uiteindelijk tot dieper lezen komen en dat bereik je door leesmotivatie. 'Het leesonderwijs wordt aangeboden vanuit zes terreinen, die zoveel mogelijk tegelijkertijd worden aangepakt. Op een aantal terreinen hebben we al mooie stappen ondernomen, anderen volgen zo snel mogelijk."

1. Het opbouwen van een leescultuur, met als middelpunt een mooie schoolbibliotheek, veel verschillende boekgenres in school, deelname aan landelijke activiteiten, een enthousiast team, een taal-leescoördinator, een leesteam en een leesbeleidsplan.
2. Technisch lezen, met de methodes Veilig Leren Lezen in groep 3 en Atlantis in groep 4 en hoger. Atlantis is een leesmethode waarin technisch lezen, begrijpend lezen en leesplezier geïntegreerd worden aangeboden.
3. Het ontdekken en leren toepassen van leesstrategieën in verschillende teksten door middel van onderzoekend lezen en close reading.
4. Het opdoen van veel algemene kennis van de wereld, via het thema-onderwijs van de Noordwijkse Methode. Dit

combineren we met het aanbieden van betekenisvolle teksten en informatieve boeken die passen bij het thema.

5. Leeskilometers maken, door dagelijks vrij lezen, voorlezen, inzetten van leesmandjes, samen lezen, toneellezen et cetera.
6. Woordenschatontwikkeling, door de inzet van de methodes Staal en Atlantis en door woorden aan te bieden binnen de thema's van de Noordwijkse Methode.

Leespleziermomenten vastleggen

"Vooral de combinatie thematisch onderwijs en lezen biedt een mooie kans tot verdiepend lezen te komen", merkt Dorine op. Volgens haar hebben alle kinderen daar profijt van, op ieder niveau. "Ook kinderen met een taalachterstand. Zij leren vooral vanuit de context van het thema teksten lezen met begrip en betekenissen toekennen aan woorden. De toename van het leesplezier houden we in de gaten door goed te observeren en soms spontane leespleziermomenten vast te leggen. Dat kan dan bijvoorbeeld een reactie zijn van een kind over een boek dat hij of zij mocht uitzoeken in de boekwinkel. Of een enthousiast verhaal over het boek dat ze net uit hebben."

Waar gaat deze tekst over?

KORRESPOLLIE (BIJNA 100%)

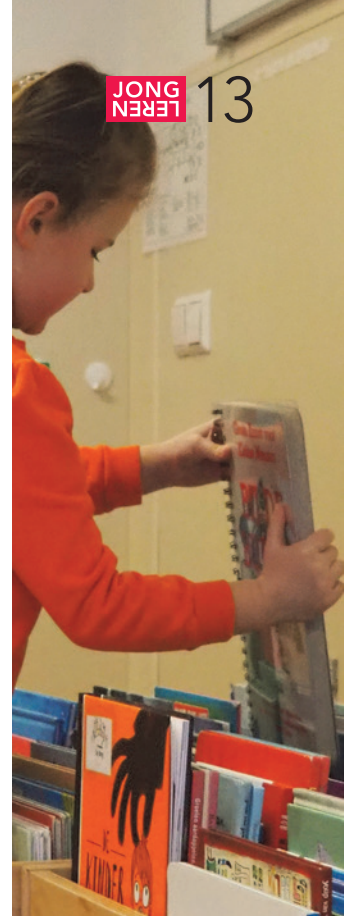
Korrespollie is een probleem in en van onze samenleving; niet alleen een probleem van het kind en de ouders. De bestrijding en voorkoming van korrespollie vereist actie van de samenleving. Omdat de school in onze samenleving een

centrale rol speelt, moet zij voorbereid worden op haar verantwoordelijke taak in deze. Met name in de diverse opleidingen van leerkrachten zal hier aandacht aan besteed moeten worden. Het probleem korrespollie zal niet opgelost

(als we al van oplossen kunnen spreken) kunnen worden, zonder de betrokkenheid en inzet van leerkrachten. Zonder hen gaat een belangrijke schakel in herkenning en voorkoming van korrespollie verloren.

Weet jij nu wat korrespollie betekent?

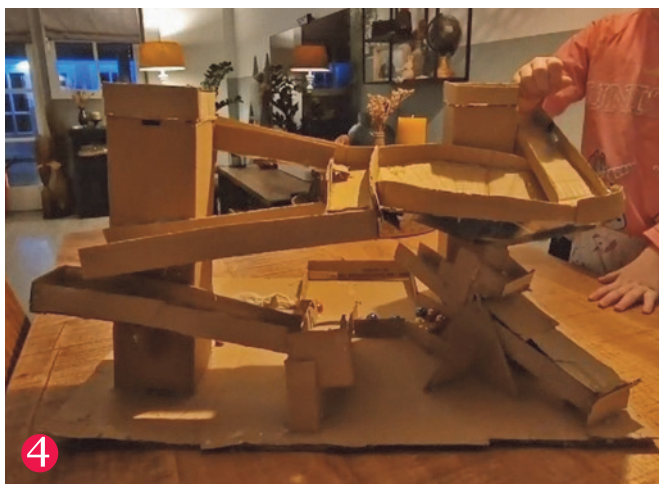
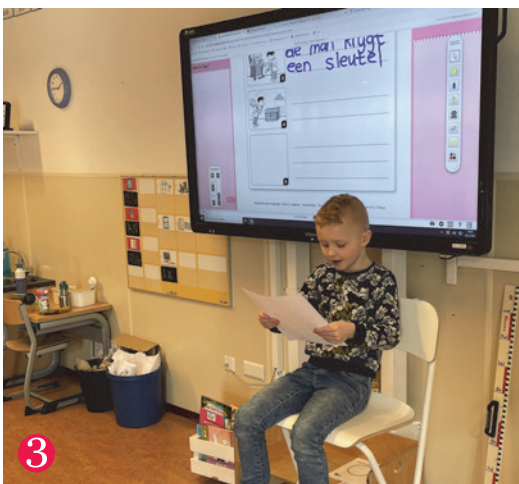
Stuur je antwoord naar info@jl.nu
We maken 3 collega's met een goede inzending blij met een boekenbon!

TEKSTBEGRIJP ZONDER WOORDENSCHAT

- 60% bekend
Tekst onbegrijpelijk
- 70% bekend
Nauwelijks begrip
- 80% bekend
Begin van begrip
- 85% bekend
Globaal begrip
- 90-95% bekend
Redelijk goed begrip

Snapshots

- 1** De Ark (NV) - Kleuters aan de slag. **2** Aloysiusschool - Kunstwerken van groep 6. Opdracht: Sneeuwvlokken happen.
3 De Brug - Wat is het leuk dat je nu in groep 3 je eigen verhaal kunt bedenken, opschrijven en voorlezen aan de klas! **4** De Kameleon - Alle kinderen kregen tijdens de lockdown een zakje knikkers van de OV. De opdracht luidde: maak een knikkerbaan.
5 De Franciscus (B) - In onze kleutergroep is digitale geletterdheid heel gewoon! Zie eens wat een interactie! **6** Triade - Kinderen uit groep 4 maken tijdens een tweede Close Reading sessie een tijdlijn aan de hand van de platen van Kikker in de kou.
7 Opmaat - Ons sportieve karakter maken we zichtbaar in de school. Daar hangen nu gesigndeerde shirts van het Nederlands elftal (2010), een schaatspak van Sven Kramer en de voetbalschoenen van Davy Klaassen. **8** Stafkantoor - Post van de Franciscusmedewerkers. Een bedanktfoto naar aanleiding van onze 'super goed bezig-kaart'. Vinden we leuk!

heyyyyyy gm
hgh?
goed

mz
hlt zie ik je
vnv ff?
ong 7 uur?

isg
oh nee
w8

wat
kan niet
8 uur

og
wrs komt
sarah mee
ok?
ofc
ook mss
suzan

ok
waar
?
idn
bij jou?

ok

Apptaal, begrijp jij het en wat vind je ervan?

Wat vind jij?

Rosanne de Niet, leraarondersteuner:

"Ik moest bij sommige afkortingen wel even goed nadenken wat het zou kunnen betekenen. Ofc bijvoorbeeld als in off course, kende ik niet. Op het

gebruik van 'ff' betrap ik mezelf ook steeds vaker. Maar daar blijft het ook wel bij. Wat ik verontrustend vind, is dat zodra je kinderen een 'vrije' schrijfpdracht geeft, ze opeens alle regels compleet vergeten. Terwijl ze tijdens de spellingslessen vaak heel goed weten waar ze mee bezig zijn. Dan zie ik opeens grote spelfouten die ze anders niet zo snel zouden maken. Iets anders wat ik minder prettig vind, is dat ze elkaar vaak niet bij de naam aanspreken. Maar ik denk dat dat er tegenwoordig eenmaal een beetje bij hoort."

Monique de Vries, leerkracht groep 5:

"Ik heb zelf een puberdochter, dus deze conversatie kan ik wel volgen. Zelf gebruik ik weinig afkortingen, maar ik ken de meesten wel. Dat ze de klinkers weglaten, maakt het ontcijferen weleens lastig. De kinderen in mijn groep hebben over het al-

gemeen geen telefoon. Maar ik zie wel dat ze in Google Classroom onderling ook op deze manier communiceren. Daar laat ik ze vrij in. Ik vind het belangrijker dat ze respectvol met elkaar omgaan. Want er speelt zich soms meer af in groepsapps dan we weten. Als leerkracht kunnen we daar ook iets in betekenen. Door te signaleren en de ouders erop te wijzen als er via de telefoon gepest wordt bijvoorbeeld. In de Kanjertrainingen en met mediawijsheid besteden we daar aandacht aan."

Saskia Moulijn, leerkracht groep 6:

"Toen ik de leeftijd had van mijn kinderen nu (18 en 21 jaar), wist ik alle telefoonnummers van mijn vriendinnen uit mijn hoofd en zat ik regelmatig minimaal 1,5 uur aan de telefoon. Mijn kinderen bellen veel

minder vaak met vriendinnen en zeker niet 1,5 uur. Ze sturen vooral appjes en berichten via Instagram of Snapchat. En dat zijn geen hele lappen tekst, maar het moet zo kort mogelijk. Veel van de apptaal ken ik inmiddels, maar soms moet ik toch even vragen wat ze bedoelen. Zelf ben ik echt een taalfanaat. Ik hou van taal en heb ook Nederlandse les aan expats gegeven. Ik ben niet zo een fan van apptaal en zal het zelf niet zo snel gebruiken. Al betrap ik mezelf er wel soms op dat ik bijvoorbeeld omw app als ik even snel wil laten weten dat ik onderweg ben."

Let's talk English

Hoe vaak gebruikt jij Engelse woorden in het dagelijks leven? ‘Even checken of er nog iets in de sale is bij die shop.’ Engels is overal aanwezig en de Nederlandse taal verengelt. Hoe spelen onze scholen in op deze trend en hoe geven ze vorm aan anderstalige geletterdheid in hun onderwijs?

Sinds 1986 is Engels een verplicht onderdeel in het basisonderwijs. Oorspronkelijk om vorm te geven aan het Europese beleid voor modern vreemdetalenonderwijs, vanwege de opkomst van Engels als internationale voertaal en om de aansluiting met het VO te verbeteren. Tegenwoordig staat het economische perspectief meer centraal: om mee te komen in de internationale economie wordt een goede beheersing van het Engels noodzakelijk gevonden (Onderwijsraad, 2008).

Kennismaken met een vreemde taal

Op De Vijfprong in Vijfhuizen stond een werkgroep vier jaar geleden voor de keuze van een nieuwe methode voor Engels. Het team raadpleegde diverse onderzoeken, waaronder een over of het aanleren van een tweede of derde taal nadelige invloed heeft op leerlingen met dyslexie. Doordat de onderzoeken positief waren over het effect van Engelse les, besloot het team het verengelsen van de maatschappij te omarmen. Directeur Ardy Henneman vertelt:

“Na het uitproberen van een aantal verschillende methodes werd de methode Stepping Stones Junior voor groep 1 tot en met 8 door het team positief ontvangen. En nu gebruiken we deze methode voor het tweede jaar.” In Stepping Stones wordt met vijf vergelijkbare thema’s jaarlijks de kennis van de Engelse taal als het ware gestapeld. “In groep 1 tot en met 5 is het doel communicatief bezig zijn, met gesprekjes, liedjes en zinnnetjes. Met als doel kennis te maken met een vreemde taal.” In alle leerjaren wordt 15 tot 20 minuten per week aandacht aan Engels besteed. “De methode laat via het digibord native speakers aan het woord, dus de eigen vaardigheid van de leerkracht is geen belemmering in het aanbod”, aldus Ardy.

Engels als kernvak

Bij De Ark in Heemstede stromen sinds een aantal jaar steeds meer tweetalige kinderen in, van expats of vluchtelingen. Dit feit heeft het team twee jaar geleden meegenomen in de keuze voor een nieuwe methode Engels.

“Engels aanbieden in groep 1 tot en met 8 past bij onze visie van wereldburgerschap en internationalisering,” vertelt schoolleider Dorine Rings. “We gebruiken de methode Join Inn, waarbij ingezet wordt op interactie tussen de leerkracht en de leerlingen. Alle klassen krijgen een of twee keer per week Engels. Als de les begint komt de Engelse vlag op tafel wordt er alleen nog Engels gesproken. Kinderen zijn niet verplicht om Engels terug te praten, maar de leerkracht spreekt wel Engels. Het hoort echt bij de kernvakken bij ons op school,” vervolgt Dorine enthousiast. Alle leerkrachten van De Ark werken in een driejarige teamtraining aan hun eigen beheersing van de Engelse taal. “Dat kost tijd en inspanning maar levert je ook iets op in je eigen vaardigheid”, aldus Dorine. In groep 8 wordt Engels afgesloten met het Anglia examen, op verschillende niveaus en daarmee passend bij de leerlingen. Ondanks dat de methode nog maar kort gebruikt wordt krijgt De Ark nu al feedback van VO: “Kinderen van De Ark maken een soepele start in de brugklas.”

Scholen mogen zelf bepalen in welk groep ze beginnen met het aanbod van Engels. In het Nederlandse onderwijs zijn er drie vormen gebruikelijk:

- 66% van de scholen biedt regulier Engels in het basisonderwijs (Eibo): aanbod Engels in groep 7 en 8;
- 17% start met vervroegd Eibo in groep 5 of 6
- 17% geeft vroeg vreemdetalenonderwijs (vvto) en start met het aanbod van Engels in groep 1 (onderzoek SLO, 2011)

Elke dag Engels met het EarlyBird keurmerk

Op de Antoniuschool in Nieuw-Vennep spreken we met Kitty Geertsens, leerkracht van groep 5 en 6 en taalcoördinator Engels. De Antoniuschool draagt zichtbaar en met trots het kwaliteitskeurmerk EarlyBird. “Vijftien jaar geleden begonnen we met Engels in groep 4 als profilering. Nu geven

we Engels in groep 1 tot en met 8. Het is heel mooi om de groei te zien die de kinderen doormaken. Van het spontaan benoemen van alle kleuren in de onderbouw tot het geven van een presentatie over ridders en kastelen in de bovenbouw.” In groep 1 tot en met 4 wordt gebruik gemaakt van de methode Ipockets en in groep 5 tot en met 8 van Our Discovery Island. Kitty vervolgt bevlogen: “Engels wordt op een speelse manier aangeboden door liedjes, spelletjes en andere actieve werkvormen. Het doel is om de spreekdurf van de kinderen te vergroten. Naast de methode passen we in alle groepen Everyday English toe. Op informele contactmomenten zoals bij de binnenkomst, het boeken ruilen of het geven van complimenten wordt Engels gesproken. Zo worden leerlingen uitgenodigd hun vaardigheid toe te passen.” In alle groepen staat Engels minimaal twee keer per week een half uur op het rooster. Dit is een vereiste om aan het EarlyBird keurmerk te voldoen. Alle leerkrachten zijn EarlyBird getraind in hun eigen vaardigheid van de Engelse taal. “Ouders van de Antonius zijn ook enthousiast en zeggen vaak: “Ik wou dat ik vroeger zo jong Engels had geleerd.”

Zelf aan de slag met **Engels** in je lessen?

Kijk eens op www.supersimple.com voor Engelse liedjes en lesactiviteiten.

“Laat dyslecten ook met elkaar in gesprek gaan”

Op iedere school zitten kinderen met dyslexie. Volgens Nederlands Kwaliteitsinstituut Dyslexie (NKD) ondervindt 13% van deze groep leerlingen, na een intensief begeleidingstraject, nog steeds ernstige leesproblemen.

Dit zijn de zeer ernstig dyslectische leerlingen die lang zullen moeten oefenen om het frustratieniveau voorbij te gaan. Groepsleerkrachten dragen in samenwerking met IB'ers zorg voor het lees- en spellingproces bij de leerlingen. Ook als dat proces moeizaam verloopt. Hoe pak je dat aan?

Nelleke Kapitein, kindercoach en gedragsspecialist, is werkzaam op Het Mozaïek in Nieuw-Vennep. Tijdens haar ambulante uren gaat zij regelmatig in gesprek met dyslectische leerlingen. Door het stellen van open vragen heeft ze zicht gekregen op wat voor deze groep leerlingen eventuele blokkades zijn en welk zelfbeeld deze leerlingen hebben.

Praktische tips van Nelleke:

- ga in gesprek met leerlingen: geef ruimte aan hun gevoel bij deze extra uitdaging;
- breng leerlingen met dyslexie in contact met elkaar en laat ze elkaar tips geven, bij voorkeur groepsdoorbroken;
- informeer de klas over dyslexie (aflevering van Klokhuis);
- leg het accent op de kwaliteiten van deze kinderen en focus daarop;
- betrek deze kinderen bij het uitkiezen van aantrekkelijke boeken voor de schoolbibliotheek;
- reducering van het huiswerk kan een optie zijn;
- en... grote stressfactor: de stopwatch. Weg ermee!

Successen vieren

Met name in gesprek gaan met dyslectische kinderen is heel belangrijk. Doe dat met een open, betrokken en nieuwsgierige houding. Zoek samen naar oplossingen en hulpbronnen, zodat de leerling kan blijven doorzetten. En vergeet vooral niet de successen met elkaar te vieren!

Hennie de Boer, leerkracht Theresiaschool

Gekregen van sinterklaas...

“Ik was denk ik een jaar of 8 toen de juf op school voorlas uit ‘Afke’s tiental’.

In een klein dorp op het Friese platteland wonen moeder ‘Mem’ Afke en vader ‘Heit’ Marten met hun tien kinderen. Het jongste kind is pas geboren en voor Afke is het

verschrikkelijk moeilijk iedere dag weer alle monden te voeden.

Ik vroeg het boek aan Sinterklaas dat jaar; het was heel spannend, maar gelukkig had de Sint het gehoord.

Op school maakte ik een omslag om het boek van een grove stof waar kleurtjes wol

Noortje Teeuwen: bevlogen met lezen

Noortje werkt bij Opmaat in Nieuw-Vennep. Van jongs af aan is zij al bevlogen met lezen. Naast leerkracht van groep 6 is ze dan ook een heel enthousiast lid van de leescommissie.

Noortje vertelt hoe haar passie voor lezen in haar jeugd is ontstaan. "Mijn vader was meester, maar daarnaast heeft hij Nederlands gestudeerd. Hij had een eigen kamertje dat vol stond met boeken. Het lezen werd bij ons thuis behoorlijk gestimuleerd. Met verjaardagen kregen we een boek en we gingen elke week wel naar de bibliotheek. Daardoor ben ik het lezen echt leuk gaan vinden."

Verdiepen

Nog steeds leest Noortje heel veel. "Elke avond lees ik wel een uur tot een half uur. In vakanties kom ik makkelijk aan vier boeken per week, van thriller-achtige boeken tot historische romans. Ik vind het heel mooi om me te verdiepen in een bepaalde tijd. Ooit bezocht ik bijvoorbeeld het gevangenis-museum in Veenhuizen. Daar hoorde ik van alles over paupers, waarna ik het boek 'Het Pauperparadijs' ben gaan lezen. Het ging toen echt voor me leven!"

Niet naar de bie

Niet verwonderlijk dus dat Noortje op haar

school in de leescommissie zit. "Ik vind het jammer dat heel veel kinderen lezen niet meer leuk vinden. School is dé plek om kinderen in aanraking te laten komen met boeken. Het is jammer dat kinderen vaak niet eens meer naar de bibliotheek gaan."

Lezen, luisteren en praten

De leescommissie bij Opmaat organiseert allerlei activiteiten om kinderen uit te dagen meer te lezen. Zo hebben de kinderen tijdens de lockdown een boekenvlog gemaakt en was er een leesbingo met allerlei opdrachten. Voor de voorjaarsvakantie hebben de leerkrachten van Opmaat allemaal een verhaal, of een stuk uit een boek voorgelezen en opgenomen. De kinderen kunnen hier naar luisteren en daarna misschien wel zelf het boek lezen.

Als laatste wil Noortje haar collega's graag meegeven de leestijd in de klas goed te gebruiken. "Geef het goede voorbeeld door zelf te gaan lezen, of ga met kinderen in gesprek over een boek."

doorheen waren geweven. Het ligt nog steeds ergens op zolder.

Jaren later werd ik zelf juf in Friesland, in Grou. Dat ligt vlakbij Warga waar het verhaal van Afke speelt. Daar vind je ook het beeld van Afke en haar tiental (zie foto).

Ook nu nog is lezen heel belangrijk voor mij. In

de klas (groep 4) lees ik veel voor. Iedere ochtend starten we met 10 minuutjes lezen en eventjes elkaar vertellen wat er gebeurt in je boek. Ik merk dat veel kinderen dan ook graag een bepaald boek willen lezen. Zelfs de kinderen die niet graag lezen, willen steeds vaker iets vertellen over hun boek."

Kinderboekenschrijfster Annemarie Jongbloed was in Haarlem leerkracht op een school voor kinderen met een taalontwikkelingsstoornis. Haar leerlingen vonden lezen vaak lastig en niet leuk. Daarom begon zij verhalen voor hen te schrijven.

Ondertussen schrijft Annemarie boeken voor verschillende leeftijden en leesniveau's. Ze gaat ook langs scholen om een boek te 'toveren', of met een klas verhalen te schrijven. De schrijfster heeft een enorme drive om kinderen weer aan het lezen te krijgen.

Boek met lessuggesties

Volgens Annemarie ligt de kern van leesbevordering bij leesbegrip, begrijpen wat je leest. Rijke teksten, waar je veel over kunt praten helpen daarbij. Hoe herken je dit soort teksten? "Rijke teksten zijn betekenisvol voor kinderen. Een tekst moet aansluiten bij de belevingswereld of interesse van een kind.

Behalve praten over een boek is het ook belangrijk te vragen hoe het kind een boek beleeft". Haar overtuiging is dat lezen geen apart vak zou moeten zijn, maar onderdeel van meerdere lessen. Daarom heeft zij ook boeken geschreven met lessuggesties, zoals haar boek 'Jantje'.

Woordenschat vergroten

"Boeken werken vaak beter dan losse fragmenten", vindt Annemarie. "Naast de inhoud is ook de structuur van de tekst belangrijk. In veel leesmethodes zie je teksten die heel eenvoudig zijn gemaakt. Dat leidt tot kromme zinnen met bijvoorbeeld alleen hoogfrequente woorden. In een rijke tekst komen ook laagfrequente woorden voor, die zorgen voor een gevarieerde woordenschat. Hierin staan ook verwijswaarden. De illustraties zijn er vooral ter ondersteuning."

Begeleiding is belangrijk

In een filmpje vertelt Annemarie over haar ervaring met een leerling die niet graag leest (zie www.schrijvergevonden.nl) Maar je kunt ook proberen de hele klas mee te krijgen. "Zorg voor een uitgebreide en gevarieerde schoolbibliotheek met informatieboeken, avonturenboeken, moppenboeken, gedichtenbundels, of ga zelf naar de bieb. Er is voor ieder kind een passend boek. Daarnaast is de manier waarop je kinderen bij het lezen begeleidt, heel belangrijk. Hoe geef je feedback? Hoe ondersteun je een kind bij het lezen? Lees je voor? Ben je zelf een enthousiaste lezer? Welke vragen stel je over de tekst? Ik heb veel tips en kom er graag eens over vertellen."

Goed om te weten:

- Annemarie schreef de kinderdetective 'Sleutels', een speurdersverhaal dat zich in de openbare bibliotheek van Haarlem afspeelt (lees de recensie en leestips op: leesbevorderingindeklas.nl).
- Annemarie verzorgt workshops voor kinderen, ouders en leerkrachten om leesmotivatie te bevorderen. Je kunt haar boeken via de Schrijverscentrale.
- Uit onderzoek blijkt dat kinderen na een schrijversbezoek vaker gemotiveerd gaan lezen. Tot de zomer kun je (bijna) gratis een schrijversbezoek op je school organiseren via De Schrijverscentrale.

Heb jij een innovatief onderwijsconcept gespot? Werk je aan een futuristisch leermiddel voor in de klas, of deel je graag je onaardse visie op de toekomst van onderwijs met je collega's? Dan bieden we je hier ruimte. Mail je idee naar info@jl.nu.